

Sprints otter

In het vorige nummer van Zoogdier stond een artikel over sporen van otters. Daar is een hinderlijke fout in geslopen. Een foto waarop duidelijk een spraint te zien is, ontbrak. Bij deze plaatsen we deze foto van Hugh Jansman alsnog.

Hugh Jansman

Ter toelichting: de snelheid waarmee het voedsel bij otters door het spijsverteringskanaal gaat, is hoog en de opname van voedingsstoffen is weinig efficiënt. Zodoende kunnen otters tientallen ontlastingen per dag produceren. Otters poepen niet alleen om de afvalstoffen kwijt te raken maar periodiek vooral vanuit communicatieve overwegingen. In Nederland worden deze sprints vooral in de periode oktober-april gevonden. Otters kunnen aan een spraint ruiken wie de eigenaar is en wat het geslacht en de voortplantingsstatus is van de 'afzender'. Vandaar dat sprints vaak op duidelijk zichtbare plaatsen worden afgezet en dus ook voor mensen relatief eenvoudig vindbaar zijn.

Mocht u een spraint vinden, geef het dan door (waarnemingen@zoogdiervereniging.nl) zodat de spraint op een goede wijze kan worden verzameld en geconserveerd door onderzoekers. Zij bestuderen het DNA van de otters en zo de ontwikkeling van de populatie. Zie hiervoor het vorige nummer van Zoogdier.

Locaties waar otters hun sprints bij voorkeur afzetten zijn met enige ervaring goed herkenbaar en vanuit otterperspectief goed verklaarbaar. Kruisingen van waterwegen, onder bruggen, een solitaire boom langs een rietkraag, (kano)steigers en andere relevante locaties hebben de voorkeur omdat ze daar eenvoudig door soortgenoten kunnen worden gevonden. Vooral controle onder bruggen is zeer lucratief! Om de geur makkelijker te laten verspreiden, worden de keutels vaak op een verhoging gedeponeerd, zoals wortelstronken van bomen, stenen of molshopen. Mochten die niet aanwezig zijn dan kunnen otters zelf gras- of zandhoopjes creëren om daarop te markeren. Veel spraintlocaties worden frequent gebruikt zodat het voor onderzoekers doeleinden loont om ze goed te documenteren en controleren.

De kleur, consistentie, vorm en grootte van sprints is zeer variabel. De kleur kan va-

Ottersprints. Foto Hugh Jansman

riëren van zwart, bruin, groen, geel, wit tot rood en wordt onder andere bepaald door het voedsel. De consistentie kan variëren van vast tot zacht-geleiachtig en zelfs vrijwel vloeibaar. Als gevolg van de vele onverteerde voedselresten als botjes en schubben hebben de meeste sprints een ruw oppervlak en is de spraint erg breekbaar. Dit is bij andere marterachtigen veel minder het geval; die keutels zijn door prooiresten met haren of veren over het algemeen beter in elkaar gedraaid. De zachtere sprints of gelei kunnen qua consistentie teerachtig zijn maar ook bijna vloeibaar en bevatten vaak minder herkenbare voedselresten. Ze ruiken wel typisch naar otteruitwerpselen en ook van dit type sprints is de kleur erg variabel. Ze worden niet door de anaalklier geproduceerd maar in de darm en het betreft waarschijnlijk slijm dat geproduceerd wordt om de ruwe voedselresten makkelijker uitscheidbaar te maken. Gedacht wordt dat de zachtere sprints of gelei worden afgezet wanneer een otter wil markeren maar geen uitscheidbare voedselresten in zijn

darm heeft.

Ondanks de grote variatie in sprints zijn ze zeer karakteristiek en meestal niet met andere zoogdieruitwerpselen te verwarren. Bij twijfel, bijvoorbeeld bij uitwerpselen van een nerts, wasbeer en egel of braakbal van ijsvogel, is de unieke geur een belangrijk onderscheidend kenmerk. De wat zoechtige, visachtige geur is zo karakteristiek dat wie het eenmaal geroken heeft het niet snel zal verwarren.

Sprints kunnen afhankelijk van de locatie en het weer maanden lang blijven liggen. Op beschutte plekken zoals onder bruggen kan dat wel een jaar zijn. Behalve als bewijs voor ottervoorkomen zijn sprints ook geschikt voor onderzoek naar de dieetkeuze, belasting met PCB's en parasieten maar vooral voor DNA-onderzoek. Bij veelvuldig verzamelen van sprints in een gebied kan zodoende ook de populatiestructuur en -dynamiek worden bestudeerd. Van belang daarbij is dat sprints worden gemeld zodat de spraint op een goede wijze kan worden verzameld en geconserveerd door de onderzoekers.